Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни Правовий аспект професійної діяльності психолога
2026 – 2027 н.р.

1. Загальна інформація про дисципліну

Назва – Правовий аспект професійної діяльності психолога
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Статус дисципліни – вибіркова
Обсяг у кредитах ЄКТС – IV
Курс – 3
Семестр – I;
Форма контролю
Мова навчання – українська
Кафедра – психології
Посилання на електронний курс: https://classroom.google.com/c/ODkyMDkwNjQ2Nzg2?hl=ua&cjc=4gv5nysn

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год. / кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота			
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			Залік	Екзамен
Денна	3	V		40	20	–	20	–	80	–	+	–
Заочна	3	V	120/ IV	12	6	–	6	–	108	–	+	–

2. Викладач

Хавула Роман Михайлович **E-mail: romankhavula@dspu.edu.ua** **romankhavula@gmail.com**	доцент, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук

3. Анотація та мета дисципліни

Мета курсу: формування у майбутніх психологів знань та навичок щодо правового регулювання їх професійної діяльності. Поглиблене вивчення норм та положень міжнародного та національного законодавства, що регулюють професійну діяльність психолога, етичних принципів психологічної практики та правових аспекти відповідальності психологів за недотримання правових і етичних норм є предметом дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога». Особлива увага приділяється нормативно-правовим засадам діяльності психолога в системі освіти, соціальній сфері та під час надання допомоги соціально вразливим категоріям населення, а також дотриманню прав людини, захисту гідності й забезпеченню конфіденційності в професійній взаємодії. Вивчення дисципліни спрямоване на розвиток правової культури та правосвідомості майбутніх психологів, формування здатності застосовувати законодавчі норми у професійній діяльності й ухвалювати відповідальні рішення з урахуванням правових вимог, етичних принципів і професійних обов'язків.

4. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають:

Знати:

- мету, завдання, предмет, об'єкт та понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога»;
- особливості правової культури як умови професійного становлення спеціаліста-психолога;
- систему джерел законодавства України та міжнародно-правового регулювання діяльності психолога;
- особливості юридичної відповідальності психолога за порушення принципів професійної діяльності;
- правові аспекти сімейних відносин в Україні;
- напрямки діяльності психолога з вразливими категоріями населення;
- особливості організації праці та відпочинку психолога в трудовому законодавстві України.

Уміти:

- аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- демонструвати науковий світогляд, розвинене правниче мислення, правосвідомість і правову культуру;
- виявляти високий рівень морально-етичних якостей у професійній діяльності психолога;
- надавати психологічну допомогу сім'ям, дітям та молоді, особам, які постраждали від домашнього насильства;
- оцінювати професійні ризики у діяльності психолога та прогнозувати можливі юридичні наслідки неправомірних дій;
- застосовувати здобуті знання у професійній діяльності;

5. Пререквізити дисципліни. Загальна психологія, вступ до спеціальності.

Постреквізити дисципліни. Набуті знання та вміння будуть використані при вивченні психології освіти, психології життєдіяльності та праці.

6. Тематичний план.

Тематика основних розділів дисципліни.

Тема 1. Предмет, категорії, завдання дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога»

Визначення дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога» як галузі психології. Предмет, об'єкт та завдання дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога». Понятійно-категоріальний апарат дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога». Місце дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога» у системі наукових знань.

Тема 2. Особливості діяльності психолога як об'єкта правового регулювання

Загальні положення про правове регулювання діяльності психолога та характеристика нормативно-правових документів. Умови успішності професійної діяльності психолога. Знання правових основ діяльності як умова професійного становлення спеціаліста-психолога. Основні регулятори діяльності спеціаліста-психолога: правовий, моральний рівень.

Тема 3. Особливості правової культури як умови професійного становлення спеціаліста-психолога

Правова культура практичного психолога: сутність і значення. Аналіз різновидів правової культури: індивідуальна, групова, суспільна, спеціальна. Правосвідомість особистості та шляхи її формування. Правова освіта психологів як основа професійної діяльності. Правові знання як основа для успішної професійної діяльності в різних сферах суспільного життя.

Тема 4. Міжнародна нормативно-правова база діяльності психолога

Забезпечення прав людини як головна умова духовного та фізичного благополуччя особистості. Основні групи прав людини, що фіксуються документами ООН: елементарні, громадянські, політичні, економічні права. Аналіз Європейської конвенції з прав людини. Аналіз Декларації про права дитини. Аналіз Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти.

Аналіз Хартії про права людини. Європейська соціальна хартія. Аналіз Конвенції про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології; Конвенція про права людини та біомедицину. Рекомендації про виховання в дусі Міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги прав людини і основних свобод.

Тема 5. Нормативно-правова бази діяльності психолога в Україні

Конституційна та законодавча база для діяльності практичного психолога в Україні: Конституція України, Закони «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про соціальні послуги», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про психіатричну допомогу»; Етичний кодекс психолога, Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України та інші нормативно-правові акти. Правові знання як інструмент ефективної роботи психолога.

Тема 6. Правове регулювання діяльності психолога в системі освіти

Аналіз Положення про психологічну службу системи освіти України (22.05.2018). Основні завдання психологічної служби, зміст діяльності, тривалість робочого тижня практичних психологів та соціальних педагогів, структура та управління службою. Нормативи чисельності практичних психологів та соціальних педагогів у навчальних закладах. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів (19.10.2001). Ефективність і результативність психологічної допомоги в закладах освіти, а також повне дотримання Етичного кодексу. Координування і вдосконалення діяльності центрів практичної психології та соціальної роботи, практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти. Аналіз Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України (N 330 від 20.04.2001).

Тема 7. Правові аспекти сімейних відносин в Україні: сучасні тенденції та виклики

Особливості нормативно-правового регулювання у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання допомоги сім'ям, дітям та молоді. Закони України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги» та інші нормативно-правові акти. Правовий статус центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги та їх повноваження. Повноваження загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, служб у справах дітей. Надання психологічної допомоги сім'ям, дітям та молоді, особам, які постраждали від домашнього насильства. Правові засади діяльності психологічних служб в центрах медико-соціальної та психолого-педагогічної допомоги населенню.

Тема 8. Правове забезпечення діяльності психолога у вирішенні проблем соціально вразливих категорій населення

Аналіз дефініцій «вразливі категорії населення», «складна життєва ситуація». Законодавче забезпечення соціально-психологічної реабілітації дітей, молоді, людей похилого віку, учасників антитерористичної операції / операції об'єднаних сил (АТО/ООС), внутрішньо переміщених осіб, мігрантів, біженців та інших категорій населення, які перебувають у складних життєвих обставинах. Державні програми підтримки вразливих категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах. Основні напрямки діяльності психолога з вразливими категоріями населення. Міжнародне співробітництво у вирішенні проблем соціально уразливих груп населення: дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів, постраждалих від воєнних дій.

Тема 9. Організація праці та відпочинку психолога в трудовому законодавстві України

Аналіз Кодексу законів про працю. Порядок укладання трудового договору /контракту з практикуючим психологом. Правові підстави припинення трудових відносин. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку психологів-практиків. Порядок надання відпустки. Оплата праці. Організація робочого місця. Типова документація. Кадрове забезпечення служби практичної психології.

Тема 10. Особливості юридичної відповідальності психолога за порушення принципів професійної діяльності

Етичні порушення у роботі психолога як підстава для юридичної відповідальності. Цивільно-правова, адміністративно-правова та кримінальна відповідальність. Кримінальний кодекс України про злочини проти дитини, особистості та кримінальну відповідальність за їх скоєння. Незаконне проведення дослідів над людиною. Відповідальність психолога за причинення шкоди, що призвела до самогубства клієнта.

Тематика практичних занять.

1. Компетентність оперувати категоріально-понятійним апаратом і здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння правових аспектів професійної діяльності психолога.
2. Діяльність психолога як об'єкта правового регулювання.
3. Психологічний аналіз правової культури як умови професійного становлення спеціаліста-психолога
4. Психологічний аналіз міжнародної нормативно-правовової бази діяльності психолога.
5. Психологічний аналіз нормативно-правової бази діяльності психолога в Україні
6. Психологічний аналіз правового регулювання діяльності психолога в системі освіти
7. Психологічний аналіз правових аспектів сімейних відносин в Україні
8. Психологічний аналіз правового забезпечення діяльності психолога у вирішенні проблем соціально вразливих категорій населення.
9. Психологічний аналіз організації праці та відпочинку психолога в трудовому законодавстві України
10. Психологічний аналіз юридичної відповідальності психолога за порушення принципів професійної діяльності. Підсумкове заняття: захист індивідуальних завдань та самостійної роботи студентів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіта з навчальної дисципліни містить: підготовку до аудиторних занять, опрацювання теоретичного матеріалу, виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються в межах кожної теми навчальної програми та підготовку до заліку.

1. Скласти словник термінів із дисципліни.
2. Ознайомитися з науковими інтернет-джерелами, присвяченими вивченню питань *правового аспекту професійної діяльності психолога*, та скласти перелік таких джерел (зазначити назву, інтернет-адресу, надати коротку характеристику ресурсу).
3. Опрацювати періодичні видання відповідно до теми практичного заняття та підготувати реферативний огляд 2–3 статей про *правовий аспект професійної діяльності психолога* (виписати основні визначення; виокремити та проаналізувати розділи статті; зробити висновки).

Перелік завдань (знаннєвих, компетентнісних та здатнісних) для індивідуального завдання:

Перелік завдань (знаннєвих, компетентнісних та здатнісних) для індивідуального завдання:

1. Понятійно-категоріальний апарат дисципліни «Правовий аспект професійної діяльності психолога».
2. Характеристика основних категорій професійної етики: професійний обов'язок, професійна честь, професійна гідність, професійний такт, професійна справедливість тощо.
3. «Правовий аспект професійної діяльності психолога» у системі наукових знань.
4. Опишіть психологію відповідальної поведінки за М.В. Савчином
5. Проблема відповідальності особи у зарубіжній психологічній думці
6. Провести аналіз документа, що регулює діяльність психолога закладу освіти (за вибором здобувача).
7. Генеза етичних принципів психологів та кодексу поведінки Американської психологічна асоціації
8. Проаналізуйте етичні порушення у роботі психолога як підставу для юридичної відповідальності
9. Види, зміст та форми професійної діяльності психолога.
10. Психологічна просвіта та психологічна профілактика.
11. Етичні проблеми становлення психологічної служби в Україні.
12. Аналіз засадничих статей "Декларації принципів толерантності" (затвердженої ЮНЕСКО), та Декларації про етичні принципи (ухваленої Міжнародною федерацією СП).
13. Етика проведення досліджень у психологічній практиці
14. Роль знань правових основ діяльності як умови професійного становлення спеціаліста-психолога.
15. Роль християнства у розвитку морально-етичних норм діяльності.

16. Особливості правової культури особистості
17. Правові знання як основа для успішної професійної діяльності в різних сферах суспільного життя
18. Нормативно-правова база діяльності психолога в Україні
19. Аналіз зарубіжної нормативно-правової бази діяльності психолога
20. Правові засади діяльності психологічних служб
21. Державні програми підтримки вразливих категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах
22. Розкрити особливості нормативних документів щодо регуляції професійної діяльності психолога
23. Розкрийте специфіку використання нормативно-правової бази діяльності психолога
24. Розкрийте психологічні особливості професійних деструкцій у розвитку сімейного психолога та їхню профілактику
25. Порівняльний аналіз етичних кодексів різних психологічних професійних об'єднань
26. Проаналізувати документи, які регламентують діяльність соціальної служби для молоді та професійну діяльність психолога
27. Навести 3 приклади неетичної поведінки сімейного психолога, аргументувати свою точку зору, визначити оптимальні шляхи вирішення означених ситуацій
28. Проаналізувати публічний виступ сімейного психолога на телебаченні або публікацію інтерв'ю з його участю на предмет дотримання норм етики професійної діяльності
29. Розкрийте психологічні особливості публічного виступу сімейного психолога на телебаченні або публікацію інтерв'ю з його участю на предмет дотримання норм етики професійної діяльності
30. Розкрийте психологічні особливості проведення досліджень з участю людей і тварин
31. Розкрийте структуру професійної відповідальності психолога та її змістову характеристику
32. Окреслити ознаки маніпулятивного впливу сімейного психолога на клієнта
33. Розкрийте особливості роботи психолога з основними видами документації
34. Розкрийте етичні проблеми у науково-дослідницькій діяльності психологів
35. Розкрийте практичні рекомендації щодо оптимізації розвитку професійної відповідальності здобувачів психологічного профілю
36. Розробити алгоритм вирішення проблемних ситуацій з урахуванням Етичного кодексу психолога
37. Розробити пам'ятку з етики діяльності для роботи сімейного психолога з тяжкохворими або невиліковно хворими та членами їхніх сімей.
38. Розкрийте основні вимоги до особистості психолога
39. Підготувати доповідь «Професійні деструкції у розвитку сімейного психолога та їхня профілактика»
40. Розкрийте етичні принципи психологів та кодексу поведінки Американської психологічної асоціації
41. Проаналізуйте поправки та зміни етичного кодексу Американської психологічної асоціації
42. Проаналізуйте Кодекс етики розроблений Комітетом з етики Британського психологічного товариства

Алгоритм оформлення виконання першого («знаннєвого») завдання:

За своєю композицією структура «знаннєвого» (теоретичного) завдання включає вступ, основну частину, висновок та список використаної літератури.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, мета, завдання, теоретичне та практичне значення, місце в даній галузі науки. В основній частині роботи викладається її зміст. Кожен автор самостійно визначає кількість питань, які повинні сприяти повному розкриттю теми.

У висновку формулюються головні положення, що випливають із проведеного аналізу (1 аркуш).

У кінці роботи наводиться в алфавітному порядку список використаної літератури, який складається відповідно до встановлених правил (5-10 джерел). При цьому відповідно вказуються прізвище та ініціали автора, назва праці, місце її видання, назва видавництва, рік видання, загальна кількість сторінок або використані сторінки. Приклад оформлення літератури: https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2023/11/bibliohrafichnyi_opys_stu_83022015.pdf

Алгоритм оформлення виконання другого («компетентнісного») завдання:

1.Які психологічні знання потрібні, щоб володіти даною компетентністю?

2.Мотиви володіння професійною компетентністю. Чому повинен володіти психолог даною компетентністю?

3.Що повинен вміти фахівець, щоб стверджувати, що він володіє даною компетентністю?

4.Розповісти про результати застосування даної компетентності в майбутній професійній діяльності

5.Висновок: складові досвіду психолога із застосування даної компетентності.

Алгоритм оформлення виконання третього завдання про *здатності*:

1. Предмет здатності. У чому її суть та спрямованість?

2. Мотиви володіння здатністю. Чому розвинена особистість повинна володіти даною здатністю?

3. В яких вчинках, діях, ставленнях, позиціях, оцінках педагога реалізується дана здатність?

4. Описати результати (наслідки) реалізації психологом даної здатності в професійній діяльності та в особистому житті .

5. Складові досвіду реалізації даної здатності.

Основними характеристиками здатностей є: 1) змістова спрямованість; 2) відповідність чи невідповідність природі внутрішнього світу людини; 3) рівень розвитку та ефективність функціонування здатності.

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: відповідність їх запропонованому вище алгоритму викладу, здатність аналізувати, порівнювати, узагальнювати, особиста позиція студента, самостійність, гнучкість, оригінальність, володіння матеріалом.

Обов'язкові елементи індивідуального завдання:

1. Титульна сторінка (кафедра психології; індивідуалне завдання з дисципліни **«Правовий аспект професійної діяльності психолога»,** тема завдання, виконавець: студент групи ПШ, перевірив: доцент Роман Михайлович ХАВУЛА, Дрогобич 2026 р.).

2. Зміст (назви всіх розділів, параграфів з вказуванням номерів сторінок).

3. Вступ (актуальність, мета та основні завдання).

4. Основна частина (аналіз наукової літератури; розкриття поставлених завдань з обов'язковими посиланнями на актуальні джерела, подані у списку використаних джерел).

5. Висновок (систематизація та підсумки основної частини, пропозиції та рекомендації щодо подальшої роботи над проблематикою).

6. Список використаних джерел: не менше 5 джерел (із посиланням на кожне джерело), сучасної літератури за останні 5–10 років; список не може містити російськомовних джерел і має бути оформлений відповідно до встановлених вимог **URL: https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2023/11/bibliohrafichnyi_opys_stu_83022015.pdf**

7. Організація навчання та консультацій

Форми занять: лекції, практичні**. Місце проведення занять** (локація: факультет історії педагогіки та психології), **консультації, електронні ресурси:** Zoom: ідентифікатор 8149636898; код b1MURL9, **канали комунікації**: **romankhavula@dspu.edu.ua**

8. Система оцінювання. Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, оцінки умінь студентів аналізувати і узагальнювати інформацію про соціально-психологічну реальність, формулювати висновки та рекомендації. Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем основних видів контролю: поточного (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу), виконання індивідуальних завдань та підсумкового (залікова контрольна робота, що передбачає перевірку рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Критерії оцінювання: оцінювання досягнутих успіхів за семестр проводиться в системі оцінювання університету після чого переводиться в національну шкалу оцінювання та шкалу ECTS відповідно до таблиці:

Шкала оцінювання університету (в балах)	**Національна шкала оцінювання**	**Шкала ECTS**		
		Сумарна модульна оцінка (в балах)	**Оцінка за шкалою ECTS**	**Визначення**
90-100	ЗАРАХОВАНО	90-100	A	ВІДМІННО − відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
75-89		82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ − вище середнього рівня з кількома помилками
		75-81	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
60-74		67-74	D	ЗАДОВІЛЬНО − непогано, але зі значною кількістю недоліків
		60-66	E	ДОСТАТНЬО − виконання задовольняє мінімальні критерії
0 - 5 9	НЕЗАРАХОВАНО	35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО − потрібно працювати, перед тим як отримати екзамен
		0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО − необхідна серйозна подальша робота

Семестрова підсумкова оцінка (залік) визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Розподіл 100 балів між видами робіт:

Практичні заняття	Індивідуальне завдання	Контрольна робота	Сума
35 (7 відповідей по 5 балів)	30	35	100

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Оцінювання знань, умінь і навичок студентів *на практичних заняттях* здійснюється за п'ятибальною шкалою (0–5 балів) з урахуванням рівня підготовленості, активності, самостійності мислення та якості виконання завдань.

5 балів – студент демонструє глибокі, системні та міцні знання навчального матеріалу; повно і логічно розкриває питання; вільно оперує фаховою термінологією; аргументує власну позицію; наводить доречні приклади; проявляє активність у дискусії.

4 бали – студент володіє достатніми знаннями; загалом повно розкриває питання, допускаючи незначні неточності; використовує професійну термінологію; аргументація переважно переконлива; бере участь в обговоренні.

3 бали – студент відтворює основний зміст навчального матеріалу; відповідь частково структурована; термінологія використовується обмежено або з неточностями; аргументація недостатньо повна; участь у роботі заняття епізодична.

2 бали – студент має фрагментарні знання; відповідь поверхова або неповна; спостерігаються суттєві помилки у змісті чи термінології; не виявляє самостійності суджень; пасивна участь у семінарі.

1 бал – студент демонструє мінімальний рівень підготовки; відповідь уривчаста, безсистемна; значні помилки у викладі матеріалу; відсутня аргументація.

0 балів – студент не підготувався до заняття або відмовляється відповідати; відповідь відсутня чи не відповідає змісту навчальної дисципліни.

Контрольна робота охоплює навчальний матеріал, який розглядався на лекціях, практичних, а також був винесений на самостійне опрацювання. Контрольна робота проводиться в кінці семестру і передбачає виконання як тестових завдань, так і коротких відповідей на теоретичні з навчальної дисципліни. Критерії оцінювання контрольної роботи зазначено у самій роботі: завдання першого рівня складності 10 б. (10 тестових завдань з обранням однієї правильної відповіді – по 1 балу за правильну відповідь); завдання другого рівня 25 б. – теоретичні (2 питання, що потребують грунтовної відповіді, 10 б за 1 та 15 балів за 2 питання).

Критерії *оцінювання індивідуального завдання:*

25–29 балів – завдання виконане на високому рівні; можливі незначні недоліки в оформленні; студент вільно орієнтується у змісті роботи, виявляє самостійність під час виконання та захисту.

15–24 бали – завдання розкрито недостатньо повно; під час захисту студент загалом володіє матеріалом, однак допускає окремі помилки у відповідях на запитання.

5–14 балів – завдання містить суттєві неточності; не розкрито основних аспектів проблеми; студент недостатньо володіє матеріалом, не дотримується запропонованого алгоритму викладу.

0–4 бали – завдання виконане з порушенням вимог; не розкрито суті питань; студент не орієнтується в темі.

Виконання завдання передбачає ґрунтовне висвітлення теоретичних і практичних положень та достатній рівень глибини розкриття змісту теми. Над індивідуальними завданнями студент працює протягом семестру і здає їх на перевірку у кінці семестру в попередньо визначений викладачем термін. Загальна сума балів за виконання завдання – 30 балів. Номер завдання обирається згідно номеру у списку журналу.

Кількість балів, що виставляється за індивідуальне завдання, враховує: доцільність та коректне використання наукового апарату, ступінь розкриття питання, обґрунтованість вибору джерел, самостійність та логічність висновків, дотримання вимог до оформлення.

9. Політика навчальної дисципліни

Правила комунікації та поведінки на заняттях:

- активна участь в обговоренні проблемних питань;
- взаємоповага;
- якщо лекційні або практичні заняття відбуваються у zoom, тоді обов'язковим є використання відеокамери, мікрофон доцільно використовувати тільки під час відповіді.

Система вимог до студентів:

- систематичне відвідування занять;
- неприпустимість пропусків, запізнень;
- відпрацювання пропущених занять відбувається в узгоджений з студентом час.

10. Політика академічної доброчесності

- Здобувач зобов'язаний самостійно виконувати навчальні завдання, належно посилатися на використані джерела та дотримуватися встановлених правил отримання допомоги, спільної роботи й використання цифрових інструментів.
- У роботах, що містять результати інтелектуальної творчої діяльності інших осіб, здобувач зобов'язаний коректно зазначати авторство та джерело інформації у спосіб, що дає змогу відокремити власний внесок від використаних матеріалів.
- Розгляд можливих порушень, встановлення факту порушення та застосування заходів реагування здійснюються відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету.

11. Правила використання штучного інтелекту

- Залежно від мети та характеру навчального завдання викладач може визначити використання ШІ як:
  - дозволене;
  - дозволене з установленими обмеженнями;
  - таке, що потребує обов'язкового декларування;
  - недозволене для конкретного виду навчального завдання або контрольного заходу.
- У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, студент повідомляє про це із зазначенням методики генерування та/або відповідної комп'ютерної програми чи її опису відповідно до законодавства, нормативних документів Університету та умов навчального завдання.
- Використання ШІ не звільняє здобувача від відповідальності за достовірність поданої інформації, коректність посилань, дотримання вимог самостійності та здатність пояснити й обґрунтувати подані результати.
- Викладач має право передбачити усний захист, співбесіду, практичну демонстрацію або інший спосіб підтвердження здобувачем самостійності та розуміння виконаної роботи.

12. Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Основні джерела

1. Бондаренко Л.О. Психолого-правова деонтологія як етична основа діяльності практичного психолога у правоохоронній системі. Юридична психологія; політична психологія. Том 34 (73) № 2. 2023. С. 75-79. URL: https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.2/14
2. Колгунович Т. А. Етичний кодекс психолога : навч. посібн. Чернівці : Рута, 2007. 232 с.
3. Липка А. Психологічні поради та рекомендації щодо активізації професійної відповідальності психологів. Психологія і суспільство. 2019. № 2. С. 139-146. (0,65 д.а.). DOI: https://doi.org/10.35774/pis2019.02.139
4. Липка А.О. Відповідальність особистості у зарубіжному психологічному дискурсі. Правничий вісник Університету «КРОК». 2018. Вип. 33. С. 226-232. (0,6 д.а.). Режим доступу: https://lbku.krok.edu.ua/index.php/krok-university-law-journal/article/view/187/159
5. Липка А.О. Відповідальність особистості як передумова гуманізації соціальних стосунків. Україна в умовах реформування правової системи : сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20-21 квіт. 2018 р.). Тернопіль, 2018. С. 305-307
6. Липка А.О. Психологічна динаміка розвитку професійної відповідальності майбутніх психологів : дис. д-ра філософії (053 Психологія). Тернопіль, 2024. 241 с. URL: https://www.uacademic.info/ua/document/0824U002201
7. Перевалова Л.В., Лисенко І.В., Гаряєва Г.М. Правове регулювання професійної діяльності психолога : навч.- метод. посіб. Харків: ФОП Панов А. М., 2023. 92 с.
8. Психологічна служба в системі освіти: Курс лекцій. / Укладач: І.С. Загурська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. 166 с. URL: https://core.ac.uk/download/83535097.pdf
9. Савчин М.В. Психологія відповідальної поведінки: [монографія]. Івано-Франковськ: Місто НВ, 2008. 280 с.
10. Шандрук С., Липка А. Відповідальність як психосоціальне явище та інтегральна риса особистості. Практична психологія сучасності : ресурси та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 26-27 верес. 2019 р.). Луцьк, 2019. С. 211-215.

Додаткові джерела

11. Антоненко Т.Л. Психологічні засади становлення ціннісно-смислової сфери особистості майбутнього фахівця: дис. д-ра психол. наук. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. К., 2019. 527 с. URL: http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/disertaciya_antonenko_1571767290.pdf
12. Гужва О. І. Розвиток ідей деонтології та психологічної етики в історичному аспекті. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2021. № 6 (344). С. 17–24 URL: https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9237/2.%20Huzhva.pdf?sequence=1&isAllowed=y
13. Етичний кодекс психолога. URL: https://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf
14. Католик Г.В. Психологія формування професійної концепції практичного психолога: дис. д-ра психол. наук. К., 2017. 353 с. URL: http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/avtoreferat_katolik_1483702737.pdf
15. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права : навч.-метод. посіб. Київ : Атіка, 2010. **412 с.**

Електронні ресурси

16. https://zakon.rada.gov.ua/laws
17. https://www.kmu.gov.ua/
18. https://mon.gov.ua/
19. https://www.apa.org/ethics/code
20. https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/002075997400854
21. https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/92024273-27ba-482c-ba24-0ffc37ec7726/content

Викладач _____ Р.М. ХАВУЛА
Підпис Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні кафедри практичної психології
Протокол № __ від _____ 2026 року

Завідувач кафедри _____ М.В. САВЧИН
Підпис Ініціали та прізвище